

UNITAT 3. El discurs periodístic

ESTRUCTURA DE LA INFORMACIÓ

Activitats 1, 2, 3 (pàgina 84)

Resposta oberta.

Activitat 4 (pàgina 86)

Text 1: Introducció amb afirmacions breus.

Text 2: Introducció amb citació.

Text 3: Introducció amb anècdota.

Text 4: Introducció amb analogia.

Text 5: Conclusió síntesi.

Text 6: Conclusió amb citació.

Text 7: Conclusió amb interrogant.

ASPECTES PRAGMÀTICS

Activitats 1, 2, 3 (pàgina 89)

Resposta oberta.

Activitat 4 (pàgina 90)

a El primer.

Les diferències entre els dos titulars són evidents. L'orientació argumentativa és radicalment oposada. En el primer cas l'enunciat és un argument orientat envers la tesi: «És una mala mesura». Aquest argument es basa en valors compartits per molts lectors: si un alumne no ha assolit uns coneixements previs necessaris, no podrà superar amb èxit les assignatures de nivell superior; cal mantenir el rigor i l'exigència acadèmica; cal exigir esforç a l'alumnat...; i també, remet a un context històric i polític d'anys precedents en què es presentava com a sinònims *passar de curs* i *renunciar a la superació dels continguts no assolits en el curs anterior*.

Per contra, el segon titular esdevé un argument orientat envers la tesi contrària: «És una mesura lògica i positiva». Ara no s'afirma que els alumnes passaran de curs, sinó que repetiran. A més, incorporaran assignatures de segon, de manera que es presenta la repetició amb un nivell més elevat d'exigència per a l'alumnat. D'altra banda, hi esdevé un argument a favor de la mesura «Contra el fracàs escolar. Espanya duplica la taxa europea d'abandonament».

En aquests titulars la **tria lèxica** (*passar de curs* o *repetir*) defineix una realitat diferent. Es pot aplicar l'expressió *passar de curs* si l'alumne només podrà matricular-se en algunes assignatures de segon i només en aquelles no relacionades amb les no superades? Es pot aplicar el terme *repetir* si l'alumne no repetirà el curs complet, sinó solament les assignatures suspeses?

Quan es decideix usar l'expressió *passar de curs*, l'elecció no és neutra. De fet, obri el camí a l'assumpció d'uns implícits per part del lector que no es corresponen amb la realitat de la mesura del Ministeri d'Educació, tal com podem observar en l'argumentació d'un lector en una carta enviada al mateix diari:

«Un alumne de primer de Batxillerat que passe a segon amb quatre assignatures suspeses, en el 95% dels casos, és perquè té mala base i és quasi segur que haurà de repetir segon; difícilment un mal estudiant podrà fer front a les quatre assignatures suspeses més les del curs següent».

Observem que el lector parteix d'una premissa falsa, que ha inferit del titular primer: que l'alumne es matricularà del segon curs complet, a més de les quatre assignatures pendents. D'aquesta manera, la realitat sobre la qual s'argumenta és una construcció mediàtica que no es correspon amb els fets.

Un altre aspecte interessant per a reflexionar és el fet que els dos titulars apareixen dins del mateix diari, però en llocs diferents. El primer titular correspon a la primera pàgina, mentre que el segon apareix en la pàgina interior corresponent a la secció *Sociedad/Educación*, encapçalant un article firmat a Madrid per un periodista; el disseny de la primera pàgina ha estat dut a terme per la redacció de Castelló, ja que s'hi inclou en lloc destacat alguna notícia d'àmbit local. No considerem agosarat imaginar que el redactor de la notícia no ha participat en la redacció dels titulars de la primera pàgina, ja que el primer titular contradiu la informació del segon. Aquesta disparitat es pot deure a les presses en la confecció del diari; però el ciutadà també ha de saber que la direcció d'alguns diaris aplica la censura sobre la redacció de les notícies que elaboren els periodistes i, molt especialment, sobre els titulars (l'únic apartat de la notícia que molts lectors lliguen).

El titular segon resumeix millor els fets, perquè el primer pot conduir a una conclusió equivocada, com il·lustra la carta del lector que hem comentat anteriorment.

- Permetre que l'alumne passe de curs està mal considerat per alguns, que ho identifiquen amb falta d'exigència i renunciar a recuperar els sabers no assolits.
- Durant uns quants anys hi va haver una campanya contra la LOGSE, una campanya que utilitzava com a argument principal que la llei feia que els alumnes passaren de curs sense haver aprovat totes les assignatures, que passar de curs implicava no recuperar les assignatures suspeses, que els alumnes no podien repetir curs... Que, d'aquesta manera, es baixava el nivell, no es valorava l'esforç dels alumnes i, per tant, no estudiaven; en resum, que la qualitat educativa baixava. Aquestes afirmacions no corresponien a la realitat, ja que l'única cosa que la llei no permetia és que durant l'ensenyament obligatori l'alumne repetira dues vegades el mateix curs (si en la segona repetició l'alumne no aprovava tot el curs es produïa l'anomenada *repetició automàtica*). Aquesta repetició automàtica per no poder repetir dues vegades el mateix curs és exactament el que passava anteriorment, quan funcionava l'antiga educació general bàsica (EGB). I és exactament el mateix que va reproduir la nova llei, l'anomenada LOCE, que no va arribar a entrar en funcionament per les protestes socials que va generar. Després, es va aprovar una nova llei (la LOE actual). Així, amb petites variants, les últimes quatre lleis que han regit el nostre sistema educatiu han utilitzat la repetició de manera semblant: es passa de curs si s'aproven totes les assignatures, però excepcionalment es pot cursar el nivell següent si només es tenen unes poques assignatures suspeses (normalment dues). En tots els casos les lleis obligaven a recuperar els continguts no superats. En tots els casos es produïa la promoció automàtica, en l'ensenyament obligatori, quan l'alumne ja havia repetit una vegada un curs.

A pesar d'aquestes similituds, en l'imaginari col·lectiu de molta gent ha quedat la idea que algunes lleis permetien repeticions excessives i que, d'aquesta manera, baixaven el nivell educatiu. Per tant, l'expressió *passar de curs amb assignatures suspeses* pren connotacions negatives, mentre que *repetir curs* té connotacions positives.

- b** El segon titular. L'avantítol «Contra el fracàs escolar» i «Espanya duplica la taxa europea d'abandonament» exposa la necessitat de prendre mesures, que serien les anunciades en el títol: «Els alumnes que suspenguin quatre assignatures de 1r de Batxillerat podran repetir amb matèries de 2n».
- És molt significativa la tria lèxica. Aquest titular utilitza el verb *repetir*. Els alumnes no passen de curs, sinó que repeteixen i, a més, fan assignatures de segon curs.
 - Sí, les dues oracions que funcionen com a avantítol.
- c** El primer, perquè s'hi afirma que els alumnes *passen de curs amb més assignatures suspeses del que es habitual*. Implícitament el lector entendreà que ha de cursar tot el segon curs complet.
- d** Resposta oberta.

Activitat 5 (pàgina 90)

El titular primer pot conduir a una conclusió equivocada perquè amaga una informació fonamental: que l'alumne no pot matricular-se en tot el segon curs de Batxillerat, sinó tan sols en algunes assignatures i mai no podrà cursar les assignatures de segon que tinga suspeses en primer. No passa, per tant, al curs següent; roman en primer, però pot cursar alguna assignatura de segon curs.

En realitat, hi ha una informació fonamental que cap dels dos titulars no destaca: «L'alumne de Batxillerat no haurà de tornar a examinar-se de les assignatures que ja tinga aprovades», tal com succeeix a la universitat. Aquest podria haver estat un titular alternatiu.

A títol informatiu, recordem que, en el moment de tancar aquesta guia, la mesura proposada pel Ministeri no entrarà en funcionament per problemes legals. Hi ha hagut una sentència judicial que considera que, tal com està redactada la LOE, un alumne de Batxillerat no pot matricular-se en cap assignatura de segon curs si té més de dues assignatures de primer suspeses i que, per tant, sense canviar la llei no és possible implantar la mesura anunciada.

Activitat 6 (pàgina 91)

El lector ha entès que l'alumne ha de matricular-se en totes les assignatures de segon curs de Batxillerat, l'implícit que es derivava de l'afirmació *passaran de curs*. A partir d'aquesta premissa basteix la seua argumentació: l'alumne tindrà mala base, l'alumne haurà de repetir segon... La carta d'aquest lector és la prova de la informació inadequada que contenia el titular.

Activitats 7, 8, 9 (pàgina 91, 92, 93)

Resposta oberta.

Activitat 10 (pàgina 94)

- a** Som davant d'una tautologia. S'infringeix la màxima de quantitat, que exigeix que els parlants siguin informatius. Perquè el parlant siga cooperatiu en la conversa, caldrà reinterpretar l'afirmació en un altre sentit, com ara, «són conseqüències inevitables, ja se sap...».
- b** Sembla infringir-se la màxima de pertinència, però apel·lant a un coneixement compartit (*Joan sol treballar al despatx, el llum sols és encés si hi ha algú treballant...*) deduíem que se'ns indica que, probablement, Joan és al despatx.
- c** S'infringeix la màxima de manera (sigues breu), i així s'hi transmet una crítica més dura i irònica de l'actuació.
- d** S'infringeix la màxima de qualitat. És evident que una persona no pot ser un fideu, per tant, caldrà reinterpretar l'afirmació com a metàfora.
- e** La màxima de relació o de pertinència aparentment infringida ens obliga a interpretar la resposta com una negació a la pregunta i una disculpa: és la causa per la qual l'interlocutor no pot anar-hi.

Activitat 11 (pàgina 95)

- a** Indubtablement, menteix. Va deixar que l'interlocutor aplicara la màxima de relació, per la qual s'espera que després d'una pregunta vinga la resposta. Quan aparentment el parlant infringeix una de les màximes, intentarem reinterpretar el missatge de manera que aquesta infracció no tinga lloc. En la nostra anècdota, per tal que la informació sobre els estudis d'Història fóra pertinent, l'amiga necessàriament havia d'entendre que la filla feia classe d'allò que havia estudiat. A més, per la màxima de quantitat (que obliga a donar tota la informació necessària) no podia imaginar que haguera fet uns altres estudis que li permeteren impartir unes altres matèries. En definitiva, el que pretenia aquesta mare era amagar una informació que considerava punible (segons una escala de valors determinada ser professora de Català no mereixeria el mateix reconeixement social que ser-ho d'Història), alhora que volia passar la responsabilitat de la interpretació a la interlocutora si mai es descobria la veritat (*Això ho vas entendre tu; jo no ho vaig dir, es defensaria*).
- b** Infringeix la màxima de quantitat.
- c** L'amiga fa servir les màximes de relació i de quantitat, sense saber que la mare les havia infringides.
- d** Dient una cosa semblant a: *Això ho vas entendre tu; jo no ho vaig dir!*
- e** La mare és valencianoparlant, però s'avergonyeix dels seus orígens (parla als fills en castellà); considera que saber valencià no és tan prestigiós com conèixer unes altres matèries, com ara la història. Aquesta falta de lleialtat lingüística ha provocat el canvi de llengua familiar i la pèrdua de la llengua amb el canvi generacional.

Activitat 12 (pàgina 96)

- a** Informació pressuposada: Lluís no pot venir a l'excursió.
- b** Informació pressuposada: Joan ha suspés tres assignatures.
- c** Informació pressuposada: Estudiar és necessari.
- d** Informació pressuposada: La guerra va esclatar aviat.

Activitat 13 (pàgina 96)

- a** Maradona ja havia estat a l'Argentina abans.
- b** La policia ja havia buscat abans el comando.
- c** El caçador, l'han jutjat.
- d** La reducció de la vigilància policial és un fet negatiu per al barri.

Activitat 14 (pàgina 96)

Sempre, l'interlocutor sembla menys cooperador i més descortés quan nega la informació implícita.

Inici del diàleg	Continuació de l'interlocutor	Nega la informació	
		explícita	implícita
Em sorprén que obtinga unes notes tan altes.	a A mi no em sorprén. Estudia molt.	x	
	b Notes altes? Si aprova amb dificultat!		x
Maria s'adona que està malalta.	a No. Jo crec que no és conscient de la seua malaltia.	x	
	b Malalta? Si té una salut de ferro!		x
Ja saps que Lluís arribarà aquesta nit.	a T'equivoques. Lluís arribarà demà.		x
	b No ho sabia. Aniré a esperar-lo.	x	
Anna, amb quatre anys, ja sap que el seu nom té tres lletres.	a No exageres! Només sap copiar el seu nom.	x	
	b I ara!, tres? En té quatre!		x
Carme, lamente que hages perdut el tren.	a Doncs, no ho lamentes, que no l'he perdut.	x	
	b Mentider! No ho lamentes; te n'alegres!		x

Activitat 15 (pàgina 97)

El titular més adequat és el primer, perquè no expressa opinió. (*Els companys del soldat mort no havien denunciat maltractaments del caporal*). En canvi, en el segon titular (*Els companys del soldat mort no havien denunciat els maltractaments del caporal*) el periodista pren partit a favor de l'acusació. Mitjançant el valor pressuposicional del sintagma nominal definit (*els maltractaments*) s'afirma de manera implícita que els maltractament existiren.

Activitat 16 (pàgina 98)

Conversa 1

La resposta més cortesa és la segona. En la primera s'infringeixen la màxima d'aprovació (en compte de valorar positivament l'elecció de l'interlocutor es menysprea) i la màxima de modèstia (en lloc de minimitzar l'autoelogi es destaquen les virtuts del cotxe propi).

Conversa 2

La resposta més cortesa és la segona. La primera infringeix la màxima de modèstia.

Activitat 17 (pàgina 99)

Conversa 1

S'hi infringeix la màxima de tacte i la de modèstia, perquè es recorden uns fets que ataquen la bona imatge del receptor (si calia passar la informació, s'hauria d'haver modalitzat) i, alhora, es fa un auto-elogi. Una alternativa possible: «Ja te n'has assabentat? Ho sent molt, sembla que t'han suspès les Matemàtiques». Amb aquesta opció s'introdueix la màxima de simpatia.

Conversa 2

S'hi infringeix la màxima d'aprovació. Una alternativa possible (si fóra imprescindible parlar sobre el tema): «Sí que és un pentinat diferent! Has canviat de *look*! L'altre a mi m'agradava molt! Per què te l'has canviat?».

Conversa 3

S'infringeixen les màximes de tacte, de generositat i de modèstia. Alternativa: «Vols que comentem l'examen? Jo també em dec haver deixat coses i, a més, mai no saps què és el que el tribunal vol que hi poses!».

Conversa 4

El primer interlocutor utilitza la màxima d'aprovació i la de simpatia. El segon infringeix la màxima de modèstia. Una alternativa: «No ho sé. La veritat és que vaig tenir molta sort i em va eixir el tema que m'havia estudiat millor».

Conversa 5

S'hi infringeix la màxima de tacte. Cal modalitzar l'ordre substituint l'imperatiu per una pregunta, un condicional o uns altres mots. Alternativa: «Perdona, podries tancar la finestra?».

Conversa 6

S'hi infringeix la màxima d'acord. Caldria modalitzar el desacord, per exemple: «No ho sé. Potser tens raó. Però la veritat és que jo crec que no és així».

Activitat 17 (pàgina 103)

- a** Exemple d'androcentrisme. S'hi pressuposa que tots els receptors són homes. Alternativa: «Sol·licite un duplicat per a la seua parella i els seus fills».
- b** Exemple clar de salt semàntic. «Els anglesos» reapareix en el discurs mitjançant l'el·lipsi de subjecte (mecanisme gramatical de repetició que remet a un referent anterior). Tanmateix, es produeix un salt en el significat: en la primera aparició, «els anglesos» s'interpreta en el sentit general (totes les persones d'aquesta nacionalitat); es tracta d'un ús del gènere masculí en el valor neutre o genèric; aquest primer ús no és incorrecte. La incorrecció apareix en l'el·lipsi. En la segona aparició el masculí adopta el valor específic, marcat, que exclou les dones. S'ha produït, per tant, un salt semàntic, un salt en el significat que contribueix a negar la presència de les dones dins del col·lectiu del poble anglés. Solució alternativa: «... Els barons s'estimen més les dones rosses...».
- c** Exemple de la dissimetria en què les dones són presentades en els discursos. S'hi empra el terme *dones* en comptes del nom específic corresponent. En aquest cas: «Tres cineastes...».
- d** Salt semàntic. Pressuposa que tots els intel·lectuals són homes. Solució alternativa: «...Generalment solen tenir al seu costat companys valents que els porten els comptes». Observem que si

acceptem l'ús del masculí «els intel·lectuals» en el valor neutre (que inclou les dones), també haurem de mantenir aquest ús quan fem referència als «companys». No seria acceptable una solució del tipus: «L'IVA ha caigut sobre els intel·lectuals... Generalment solen tenir al seu costat companys i companyes valents que els porten els comptes». També es pot considerar androcentrisme.

- e** Androcentrisme. Exemple equivalent a l'exemple A. Solució alternativa: «Una vegada l'any faça negocis sense corbata, sense maquillatge i sense sabates de taló».
- f** Androcentrisme. Solució: «Un polític ha de dur corbata o sabates de taló, com tota persona elegant.»
- g** El sexisme es produeix precisament per haver negat el masculí a la dona. Si diem que Concha Piquer va ser «la millor exponent de la cançó espanyola» reduïm l'àmbit de comparació al grup de les dones que s'han dedicat a la cançó; negem, doncs, la seua presència en el discurs universal (el grup de totes les persones que s'han dedicat a la cançó espanyola). Implícitament aquest titular de premsa deixa oberta la possibilitat que uns altres cantants masculins hagen estat millors que ella. Es llança al subconscient del lector la idea que les dones sols poden competir entre elles; sols poden aspirar a ser millors que unes altres dones: la comparació amb els homes esdevé impen-sable. Solució alternativa (que podem llegir ja en molts diari, com ara *El País*): «...La intèrpret d'*Ojos verdes* va ser el millor exponent de la cançó espanyola».
- h** El fragment esdevé incoherent semànticament. Si un quadre de Frida Kahlo s'ha venut per la quantitat més alta pagada per un quadre llatinoamericà, aleshores Kahlo no és *l'artista llatinoamericana més cotitzada*, sinó *l'artista llatinoamericà més cotitzat*. Es tracta d'un cas semblant a l'anterior. És un exemple d'un dels usos que desenvolupa el gènere gramatical masculí: expressar la posició d'un individu, qualsevol que siga el seu sexe, dins d'un univers de referència amb el qual es compara.
- i** Exemple d'androcentrisme. L'autor escriu sobre la selectivitat com si tots els estudiants que hi participen foren masculins, ja que totes les referències que fa al món dels joves i dels xiquets se centren en un món exclusivament masculí.
- j** El titular de premsa destaca el caràcter femení de l'alta mandatària irlandesa, fins al punt d'amagar-ne el nom. La pertinença al grup indiferenciat de les dones fa secundària la seua posició com a individu en el món. D'altra banda, la paraula «dona» resulta innecessària i redundant, ja que el gènere gramatical femení de «primera ministra» ja indica clarament el sexe del referent.
- k** Associació estereotipada. Per a criticar una diputada no es fa referència a la seua intel·ligència, eficàcia o honestetat, sinó que se la rebaixa recordant-li la seua condició de dona.

Activitat 18 (pàgina 104)

La primera notícia periodística confon el lector. S'hi afirma que Helen Sharman és «la primera astronauta britànica», per tant, entenem que abans hi hagué uns altres astronautes britànics masculins. L'ús del femení situa Sharman dins del col·lectiu de les «dones astronautes», no dins del col·lectiu de les «persones astronautes». La rebaixa de la categoria «persona» a la categoria «dona». Efectivament, quan llegim la segona notícia descobrim que Sherman ha estat «el primer astronauta britànic», no pas «la primera astronauta britànica». A més, és interessant observar que aquesta segona redacció informa perfectament sobre el caràcter femení de Sharman («Helen», «una química»). Aquestes dues redaccions d'una mateixa notícia, aparegudes en la premsa espanyola, avalarien la tesi que defensa que el

problema del sexisme lingüístic no rau en l'ús del masculí i que, sovint, superar els usos discriminatoris passa perquè les dones s'aproprien del discurs universal (que s'expressa mitjançant el masculí genèric, no marcat).

Activitat 19 (pàgina 104)

Els tres exemples, extrets de la premsa diària, il·lustren perfectament la necessitat d'usar el gènere gramatical masculí per a un referent femení, de manera que se situe la dona en el discurs universal, en pla d'igualtat amb la resta d'individus, al marge del seu sexe. Alhora, els tres exemples mostren perfectament que l'ús del gènere gramatical masculí no impedeix que el discurs ens informe del sexe femení del referent: la xiqueta, la directora Pilar Miró i l'escriptora Nadine Gordimer. Les frases que situen l'individu dins d'un univers de referència universal són:

- «Una xiqueta bombolla(...)es va convertir ahir en el primer malalt objecte de teràpia genètica en ésser humans».
- «Pilar Miró va assegurar: "Mai no he tingut cap inconvenient a responsabilitzar-me d'un espectacle teatral(...) perquè, quan un director se sent director i té coses a dir, les pot dir en imatges" ...».
- «Nadine Gordimer afirma: "He estat el primer escriptor anglòfon víctima de la censura a partir del 1956" ...».

Podem transformar les frases utilitzant-hi el femení i valorar els canvis de significat que s'hi produeixen, canvis que eliminen la dona del discurs universal i la reclouen en un àmbit limitat.

- «Una xiqueta bombolla es va convertir en la primera malalta objecte de teràpia...» (pressuposa que l'experiència ja ha estat duta a terme amb malalts masculins).
- «... perquè, quan una directora se sent directora i té coses a dir...». En aquest cas hipotètic, Pilar Miró estaria parlant com a directora, no com a director, és a dir, com a dona que es dedica a una professió que té unes característiques específiques per a les dones. La problemàtica descrita no seria aplicable als homes.
- «He estat la primera escriptora anglòfona víctima de la censura...». L'afirmació pressuposaria que anteriorment, escriptors masculins ja havien patit la censura.

Activitat 20 (pàgina 105)

- Observem que es pot construir un discurs universal sense renunciar a l'enumeració de detalls quotidians. «El passador de la corbata» remet a un univers clarament masculí, però «les celles depilades» i «les arracades» remetent a un món femení (actualment, entre molts joves «les arracades» ja no tenen connotacions de sexe).
- El text parla sobre «el públic», que s'individualitza mitjançant referències neutres («banyar-se»), referències al món masculí («afaitar-se») i al món femení («cuidar amorosament el guisat»). Evidentment, podríem comentar que per a alguns lectors, en alguns ambients, aquestes referències podrien no tenir connotacions masculines o femenines (les dones es poden afaitar les cames i els homes també guisen amb amor).

Activitat 21 (pàgina 105)

No són sexistes perquè en aquests casos el gènere gramatical no té com a funció indicar el sexe del referent. En el primer cas no hi ha un referent concret, sinó que es fa referència a una funció, la de director general. En el segon cas, la mateixa política que pren la paraula se situa en el grup «dels professors», ja que utilitza el gènere gramatical masculí per a situar-se dins d'un grup de referència universal, no limitat a les professores polítiques.

Activitat 22 (pàgina 105)

El poema pretén plantejar una problemàtica universal, no limitada al món dels homes. Els versos «Qui pot mirar a la lluna amb una mirada franca?» remetent a qualsevol persona, «la lluna que ens agermana» inclou un díctic personal que inclou emissor i receptor, «vés a la teua, i a casa» presenta també dítictics personals que apel·len al receptor. Aquest receptor model que el poema va construint és un lector universal. Tota persona que llig el poema s'hi sent identificada. Tanmateix, en l'estrofa sisena llegim «Si la mires, et fotran un ganivet per l'espatla, et robaran la cartera, la muller i l'esperança». Aleshores, ja no sabem ben bé què hem d'interpretar. És que el lector model que el poema va construint es limita als homes? No creiem que fóra aquesta la intenció de l'autor. I, tanmateix, el poema traspua androcentrisme. S'ha escrit des de l'òptica masculina i aquest «la muller» expulsa violentament les dones del conjunt de la humanitat, del conjunt de les persones preocupades per un món millor.

És interessant també fer observar als alumnes que, en aquest cas, el problema no està relacionat en absolut amb l'ús del gènere gramatical masculí o amb la no-repetició del gènere gramatical femení (com proposen alguns): les paraules *ens*, *vés*, *teua*, *mires*, *et* no tenen morfema de gènere i, en canvi, han permès de construir un text equivalent en els exemples de salt semàntic que hem vist anteriorment.

Garcia Meseguer denomina androcentrisme el fenomen que apareix en aquest poema, però Català Gozalvez i Garcia Pascual consideren que això s'hauria de considerar també un salt semàntic, encara que no hi intervinga l'ús del gènere gramatical masculí, perquè els mots no tenen morfema de gènere. En qualsevol cas, no importa la denominació, sinó la percepció del fenomen.

També podem fer observar que el vers «Pense en un món on els homes es miraran cara a cara», per si sol no implicaria sexisme, ja que es podria interpretar segons la primera accepció del diccionari, equivalent a persona. L'ús sexista important s'ha produït amb aquell «la muller» que ha exclòs les dones del discurs universal i promou que el subconscient del lector identifiqui «home = persona = =baró», diferent a «dona = no baró = no persona»).

COMENTARI DE TEXT

Comentari 3: Tot era mentida (pàgina 112)

- a** Resposta oberta.
- b** Un mecanisme catafòric és el que remet a un antecedent que apareixerà posteriorment en el text. En aquest cas, el text comença amb una afirmació que ens planteja un buit informatiu: *A poc a poc, anem ratificant que tot era mentida*. Encara no sabem a què fa referència aquest *tot*. L'expli-

cació apareixerà en les oracions completives posteriors, introduïdes per la conjunció *que*: *que no hi havia raons per a la guerra, que Saddam Hussayn no tenia armes de destrucció massiva*, etc.

- c** En el primer paràgraf en trobem dos exemples:
- La repetició d'oracions completives introduïdes per la conjunció *que*, conjunció que se situa a l'inici de l'oració perquè hi ha una el·lipsi verbal del verb principal que apareix en la primera oració del text (*anem ratificant*): «Que, efectivament, no hi havia raons per a la guerra. Que Saddam Hussayn no tenia més armes que mitja dotzena de tancs caducats, com ja s'ha vist. Que la seua capacitat d'amenaçar el món era pura fantasia. Que els motius que al·ludiren els impulsors de la guerra pertanyien a la literatura de ficció. Que eren mentides, Que els morts de la guerra...».
 - La repetició de frases negatives, construccions nominals introduïdes per l'adverbi *no*. Recordem que l'oració negativa és l'oració base de tota argumentació, ja que sempre argumentem contra una tesi oposada o per refutar els arguments del contrari. En aquest cas tenim una enumeració de refutacions; s'hi nega cadascun dels arguments utilitzats per a justificar la invasió de l'Iraq: «No per la pau. No per la justícia. No per aturar cap amenaça terrorista. No per la seguretat de l'Iraq».
- d** Els arguments que utilitzaren els defensors de la guerra van ser: que Hussayn era una amenaça per a la pau mundial, que Hussayn era una dictador i calia alliberar el poble iraquiana de l'opressió que patia, que Occident havia de defensar-se de l'amenaça terrorista, que la població iraquiana patia la inseguretat d'un règim dictatorial. Cadascun d'aquests arguments és refutat per l'autor amb les oracions negatives.
- e** A l'inici del tercer paràgraf s'empra una concessió claríssima. En la primera oració s'accepta una de les afirmacions dels defensors de la guerra (*No hi ha dubtes que el règim de Saddam Hussayn era execrable*), però en la segona oració es nega a aquest argument la força suficient per a justificar la invasió (*Però malament anem si la comunitat internacional no és capaç d'articular mitjans per discernir entre la pressió legítima per derrocar un dictador i la guerra...*). La conjunció *però* és el connector prototípic d'aquesta estructura contraargumentativa, ja que un *però* introdueix un argument contraorientat (orientat envers una conclusió oposada a l'argument anterior), al qual s'atribueix més força argumentativa que el primer argument.
- f** El segon paràgraf es tanca amb dues interrogacions retòriques a través de les quals l'autor expressa la seua opinió: no hi ha diferències entre els morts de la guerra de l'Iraq i els morts provocats per Milosevic; un tribunal internacional just hauria de processar tots els criminals de guerra i no sols els criminals vençuts.
- g** Les preguntes retòriques anteriors utilitzen l'argument de justícia: de la mateixa manera que considerem condemnables els crims comesos per Milosevic i uns altres cacics balcànics, de la mateixa manera que els països occidentals van denunciar les morts provocades per la guerra dels Balcans, cal denunciar les morts provocades per la guerra de l'Iraq. En el tercer paràgraf s'empra un argument d'autoritat, a través de la citació de les paraules de Kofi Annan, el secretari general de l'ONU.
- h** Des de l'inici, l'autor se situa dins d'un *nosaltres* global, que inclou el lector del text, però també els ciutadans en general. Encara que l'article es va publicar en un diari distribuït bàsicament a Castelló de la Plana i que la llengua emprada és el català, creiem que aquest *nosaltres* no implica exclusivament els valencians o els catalanoparlants, sinó tots els espanyols i, fins i tot, tots els ciutadans dels països considerats del món occidental. Efectivament, tota l'estratègia argumentativa passa per desmuntar els arguments que circulaven entre els governants d'uns països determinats, i especialment, a Espanya.

Comentari 4: El culebró de TV3 (pàgina 113)

El **tema** del text és la desaparició progressiva de la TV3 al País Valencià. Quant a la **tesi**, l'autor hi defensa la idea que el tancament de TV3 s'ha convertit en un problema polític que atempta directament contra la llibertat d'expressió i la unitat de la llengua.

Els **arguments** que l'autor hi utilitza per a fomentar la tesi es basen a denunciar les conseqüències del fet en si, conseqüències que no beneficien la comunitat valencianoparlant i que amenacen també la resta de ciutadans. Per tant, es tractaria d'arguments de causa/conseqüència, que relacionen el tancament del canal de televisió amb una censura que limitaria la llibertat d'expressió. D'altra banda, es podria considerar el text sencer com un gran argument de comparació, ja que mitjançant la comparació dels fets denunciats amb un *culebró*, ridiculitza l'actuació dels responsables del tancament de TV3.

Si analitzem l'**estructura**, el text es divideix en tres gran apartats. La primera part, o introducció, abastaria les 4 primeres línies. Aquesta part serveix per a introduir el tema comparant el tancament de la TV3 amb l'emissió d'un *culebró*. Tot seguit comença el cos argumentatiu, que abraça fins a la fi del paràgraf. Hi podríem distingir tres parts: la primera, on l'autor explica irònicament i metafòrica el procés de persecució a què ha estat sotmesa TV3 al País Valencià, enumera els fets com si foren els capítols d'un serial; la següent inclou un seguit de raons que, per a l'autor, són la causa principal del tancament i que es presenten amb oracions completives; la tercera i última part del cos argumentatiu és una reflexió breu que deixa entreveure quina és la tesi defensada per l'autor. La tercera part del text, o conclusió, correspon a l'últim paràgraf, en què l'autor avisa del perill imminent de tancament de tots els repetidors i, per tant, de l'extensió i la gravetat dels fets denunciats.

Analitzarem a continuació els aspectes pragmàtics del text. El text pertany a l'**àmbit** periodístic, ja que es tracta d'un article d'opinió publicat en el *Levante* i, per tant, és un text de tipus argumentatiu, la **finalitat** del qual és expressar l'opinió de l'autor i, mitjançant arguments, influir sobre la del receptor. Si analitzem el grau de presència de l'**emissor** en el text, s'observa l'ús de la dixi personal a través dels verbs en primera persona (*jo hi veig, preparem-nos, deixem, he interioritzat*), en què l'autor apareix a títol individual però, també, com a membre d'un col·lectiu més ampli en el qual inclou el lector. Aquesta presència de l'autor s'oculta en algun fragment on predomina la **impersonalitat**, com ara dins del cos argumentatiu, quan l'autor explica de manera esquemàtica una successió de fets en el procés de tancament de TV3. Malgrat tot, la ironia que predomina al llarg de tot el text, l'impregna de subjectivitat, una subjectivitat que s'observa també en els mecanismes de modalització.

Quant a la **modalització**, en el text trobem nombroses marques que expressen l'actitud i l'opinió de l'autor. Algunes d'aquestes són l'ús de lèxic valoratiu, com substantius (*pessimista, pandèmia*), adjectius valoratius (*millorable, reconfortant*), adverbis (*manifestament*) i verbs (*millorar, empijorar*). També és destacable la paraula *culebró* que comporta una valoració negativa o ridícula per als fets amb els quals es compara. Així mateix, cal destacar l'ús de recursos retòrics, com jocs de paraules amb un clar sentit irònic (*l'atenció i la tensió*); és més, es podria considerar que el text en conjunt és una gran ironia, ja que analitza d'una manera poc usual i fins i tot còmica el procés de desaparició de TV3, tot comparant-lo amb un *culebró*.

A pesar de la presència d'elements subjectius, el text adopta sovint un to informatiu, la qual cosa es relaciona amb el predomini de la modalitat oracional enunciativa. Tanmateix, també hi trobem exemples de modalitat apel·lativa, com ara al final del text amb l'ús de l'imperatiu (*preparem-nos*).

Els **mecanismes lingüístics que cohesionen el text**. Durant tot el text abunda la pronominalització (*ho havien, li acabe*) i l'el·lipsi (*es menjava els xiquets –el repetidor–*).

Quant als **mecanismes de referència lèxica**, cal destacar la sinonímia textual en els casos de tancament i precintat, *culebró* i *serial*, País Valencià i casa nostra. Per una altra banda, també es donen molts camps semàntics, com el de la política (*govern, lleis, Consell, eleccions*), de la geografia o la televisió. A més, s'hi poden distingir moltes relacions d'inclusió, com és el cas de l'hiperònim *País Valencià* i els seus hipònims *Bartolo* i *Mondúver*, de l'hiperònim *televisió* i els hipònims *culebró, serial, reemissor* o *desdejuní* (hiperònim) i *galletes* (hipònim). Per acabar, cal fer menció de les relacions de contrast (*empitjorar/millorar, pessimista/optimista*).

Finalment, cal destacar l'ús de **connectors lèxics** de caràcter temporal que ordenen les diferents fases del procés de tancament de la TV3 (les parts del *culebró*): *Capítol primer, Capítol segon, Capítol tercer*, etc. I també té una funció textual rellevant el connector *així doncs*, a l'inici de l'últim paràgraf, que introdueix la conclusió que deriva d'afirmacions anteriors.

UNITAT 4. L'assaig

ESTRUCTURA DE LA INFORMACIÓ

Activitat 1 (pàgina 119)

Forma literària	Text i autor
Carta	Text 1. J. V. Marqués
Diccionari	Text 6. J. V. Marqués
Diàleg	Text 7. Baltasar Porcel
Dissertació	Text 2. Joan Fuster
Article	Text 5. J. M. Espinàs
Aforisme	Text 3. Joan Fuster
Diari	Text 5. Josep Pla

- a**
- 1 Qualitats de la taronja per a comercialitzar-les.
 - 2 Reflexió sobre el fet de no expressar els pensaments amb paraules.
 - 3 Importància de la paraula com a mitjà d'expressió.
 - 4 L'escriptor descriu amb gran detall i atenció als sentits el seu paisatge marítim.
 - 5 Reflexió sobre la importància del descobriment del bolígraf.
 - 6 Definicions iròniques dels conceptes exposats com a entrades de diccionaris.
 - 7 Opinió de Joan Fuster sobre la situació de l'assaig català.
- b** Cada text pertany a un subgènere assagístic diferent, però tots mantenen característiques pròpies de l'assaig. Són textos en prosa, argumentatius, la majoria tenen extensió breu o si són extensos tenen interès autònom. Adopten un to de reflexió personal i s'hi analitzen lliurement temes, sovint críticament, amb tocs d'escepticisme i d'ironia.

Activitat 2 (pàgina 122)

- a** Resposta oberta.
- b** Fuster raona amb si mateix i amb el lector i ho fa amb un argument lineal aportant-hi dades que matisen les idees.
- c** Encara que en el text predomina l'estructura narrativa, Fuster fa ús de seqüències narratives i descriptives. Per exemple: *Hi hagué un temps en què el gos...*
- d** Una sèrie d'adjectius defineixen l'amistat i les qualitats del gos que s'identifiquen amb les característiques de l'amic: *lleial, fidel, devot, dòcil, servicial, incondicional*.